

SEMPOZYUM KAPANIŞ KONUŞMASI

Mustafa İSEN*

Niçin katılmak istedim, doğrusu bunları sizinle paylaşmak istiyorum. Ben biraz ucundan Kandıra doğumlu birisi olarak meseleyle ilgili kanaatlerimi belirtmek istiyorum. Ben Adapazarılıyım, biliyorsunuz. Buradaki arkadaşların en azından önemli bir kısmı biliyor. Adapazarı 1954 yılına kadar Kocaeli'nin idari bakımdan bir parçasıydı. Benim köyümün bulunduğu nokta da o zamanki adıyla "Şeyhler Nahiyesi", yani şimdiki Kaynarca'nın eski adı Şeyhler Nahiyesi de Kandıra'ya bağlıydı. Dolayısıyla nüfus kâğıdımdaki doğum yeri, elli dörtten önce idari taksimat yapıldığı için Kandıra olarak yazıyor.

Değerli arkadaşlar, ben sosyal bilimlerle uğraşan birisiyim. Hayatımın erken yaşlarından itibaren bu işlere merak eden birisiyim. Ama hal böyle olmakla birlikte ben şahsen Akça Koca'nın Kandıra'da yatmakta olduğunu çok sonra öğrendim. Bu çok sonra öğrenmenin gerekçesi hakkında bazı kanaatlerimi paylaşmak istiyorum. Şimdi geriye dönüp bakıyorum da hayatım yatılı okullarda geçti. Bu yatılı okulda beraber olduğumuz çok yakın arkadaşlarımdan bir tanesi, şimdi Akça Koca'nın mezarının olduğu, mekânının olduğu yerin hemen yakınında bir köyde yaşıyormuş. Buradan hiç ben bahsettiğini hatırlamıyorum çocukluk yıllarımızda. Demek ki burada yanlış olan bir şey var. İşte şimdi o yanlış olan şeylerin giderilmesi konusunda bazı çalışmalar yapılıyor. Ben bu konudaki kanaatlerimi sizinle paylaşmak için bu toplantı da hassaten olmak istedim. Ama öncelikle bir şey söylemek istiyorum. Büyükşehir Belediyesi'ne çok teşekkür ediyorum, kent tarihini arka planıyla ilgili bu tür çalışmalar yaptıkları için. Ben daha önce de kanaatimi söylemiştim. Sayın belediyemizin genel sekreteriyle birlikte bir değerlendirme fırsatı bulduk. Oraya güzel şimdi bir anıt mezar yapılacak. Şunun için teşekkür etmek istiyorum: "Buldukları noktaya bir arka plan kazandırdıkları için." Biliyorsunuz Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (İstanbul'un kendine özgü şartları var. Onu hariç tutacak olursak) Türkiye'deki bu büyükşehir çalışmalarına modellik eden pilot bir uygulama oldu. Ve bu pilot uygulama iyi sonuçlar verdi ki; bunu Türkiye'nin neredeyse nüfusunun %70'lik bölümüne hükümet yeni bir idari taksimat olarak, idari reform olarak tatbik etmek ihtiyacını duydu ve bu 30 Mart'ta yapılan seçimler sonrasında da şimdi Türkiye'nin büyük bir bölümü büyükşehir belediyeleri çerçeveleri içinde artık idare edilebilecek bir yapıya kavuştu. Ayrıca Büyükşehir, Kocaeli Büyükşehir, yani hem alt yapı hizmetlerine kırsal kesime yönelik, alt yapı hizmetlerine

* Prof. Dr., Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri

yönelik başarılı çalışmalarıyla, hem de başta ağaçlandırma olmak üzere pek çok alanda yapmış olduğu çalışmalarla iyi bir örnek oluşturdu.

Değerli arkadaşlar, biz hepimiz biliyoruz. Faaliyetleri belirleyen, bir yöneticinin faaliyet alanını belirleyen temel işlerden bir tanesi, ihtiyaçlardır. Türkiye'nin 1960'lı yıllardaki ihtiyaçları başka türlüydü. O yıllarda Türkiye'nin daha çok alt yapı ihtiyaçlarına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi gerekiyordu. Bu bakımdan da yaşı ellinin üstünde olan arkadaşlar kolaylıkla hatırlayacaklardır; mesela o yılların en başarılı belediye başkanı "asfalt Osman" gibi falan gibi yani yaptığı işle anılıyordu. Hani yiğit lakabıyla anılır diye dilimizde bir laf var ya bu bunlarla anılıyordu. Sonra bu bitti ve sosyal belediyecilik diye farklı tür bir belediyecilik başladı. Ben şahsen onun da miadını doldurduğu kanaatindeyim. Ben bu 30 Mart seçimlerinin Türkiye'deki belediyecilik çalışmaları açısından da bir mihenk noktası olacağı kanaatindeyim. Yani belediye başkanlarının yeni bir ihtiyaç sıkalası ortaya çıkararak bu ihtiyaç üzerinden yeni iş tanımlamaları yapmaları gerektiğini düşünüyorum. Bu yeni iş tanımlamalarının bence birincil noktası Türkiye'de artık madem bu alt yapı çalışmaları büyük ölçüde bitti, yollar bitti, kanalizasyon işleri bitti, isale hatları bitti, su problemleri bitti; hatta park ve bahçe problemleri büyük ölçüde çözüldü, şimdi bir üst yapı inşası faaliyeti başlıyor. Türkiye'de belediyeler şimdiye kadar hiç eğitimle, kültürle 10 yıl öncesine kadar çok meşgul olmadılar; çünkü onlara sıra gelmemiştir.

Bu Maslov diye meşhur bir adam vardır. Biliyorsunuz, onun ihtiyaçlar teorisi diye bir teorisi vardır. Bu ihtiyaçlar teorisine göre ihtiyaçlar kategoriktir. İnsanlar, öncelikle bizim asli ihtiyaçlar diyebileceğimiz yemek gibi, içmek gibi, barınmak gibi ihtiyaçlarını temin etmekle yükümlüdürler. Kültürel ihtiyaçlar; eğitim, kültür, sanat faaliyetleri bu işler tamamlandıktan sonra insanların talep edeceği, aklına gelebileceği işlerdir. Ben şahsen artık bunun devrinin geldiğinin ve hatta biraz geçmek üzere olduğunu düşünüyorum. Bu bakımdan yeni belediyelerin büyük ölçüde çalışmalarını böyle bir eksen üzerine oturtmaları gerektiğini düşünüyorum. Ben umuyorum ki Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bu noktada da örneklik gösterecek ve bu çalışma da işte o üst çalışma, üst yapı çalışmaları, kimlik çalışmaları, kültürel çalışmalarla ilgili önemli bir nokta... Şunun için önemli bir nokta, bakın ben kendi şahımdan söylüyorum. Akça Koca gibi bu bölgenin kurucu babalarından birisi ki bu bölgenin 3 kurucu babası vardır. İşte birisi Akça Koca, ikicisi Karamürsel, üçüncüsü de Düzce'de yatmakta olan Konur Alp'tir.

Ben geçen hafta içinde yeni seçilen Düzce Belediye Başkanı'na da telefon ettim ve hem tebrik ettim, hem de kendisine bu rolünü hatırlattım. Kocaeli'nin yapmakta olduğu bu çalışmadan da bahsettim. Baktım, dedim, Akça Koca için böyle bir anıt mezar yapılıyor ve bunun benzer bir örneğini şimdi oradaki modelden de yararlanarak Konur Alp için de yapmak gerekir. Benzer bir şeyi -sayın başkan biraz önce söyledi- Karamürsel için de yapmak gerekir. Bunlar gerçekten bu bölgenin hem fiziki manada fethini gerçekleştiren hem insan unsuru konusunda modellik etmiş olan fevkalade önemli isimlerdir. Bunları yeni nesillerin tanıması lazım. Yani yeni nesillerin bu insanların nasıl fedakâr insanlar olduğunu, nasıl toplumun beklentilerini kişisel beklentilerinin çok önüne koyarak hayatları uğruna mücadele ederek bize bir vatan bıraktıklarını öğrenmeleri lazım ki insanlar bunları örnek alsınlar, bunlar gibi yaşamaya ve bunlar gibi hareket etmeye gayret etsinler. Bu açıdan Akça Koca, Karamürsel ve Konur Alp; bu bölgenin -ben bu bölgeyi müşterek havza olarak, bir desterasyon olarak tanımlıyorum- yani Kocaeli'nin, Sakarya'nın ve Düzce'nin coğrafi olarak da özellikleri büyük ölçüde birbirine benzeyen yapı gösterir, insan unsuru da büyük ölçüde birbirine benzeyen bir yapı gösterir. Dolayısıyla bu bölgenin ortak kültürel tarih üzerinde inşa edilmiş olduğunu görerek bir desterasyon mantığı çerçevesinde bunlara yaklaşarak, bunların üçünü birlikte değerlendirecek ve buradan hakikaten yeni bir takım

yapılar çıkarmak gerektiğini düşünüyorum. Bu da sadece bir sempozyumla olmaz. Şimdi bir anı evinin yapılmasına ayrıca memnun oldum. Çünkü Akça Koca bir dağın başında, çok güzel bir dağın başında orda yaşamaya devam ediyor; ama biraz gözden irak... Bunu Kocaeli'nin merkezine getirip koyduğunuz zaman insanlara Akça Koca'yı hatırlatmak ve ihtiyaç duyanlara da oradaki mekânı işaret etmek ve gidip oraları ziyaret etmeyi tavsiye etmek gerektiğini düşünüyorum. Bu da anlamlı bir tavır olur.

Değerli arkadaşlar, bu da yetmez. Memnun olduğum bir başka husus, bir sahne sanatı haline getirilmiş. Yani çağdaş bir biçimde bu konu yeniden anlatılmış. Ben oyunu görmedim. Umarım başarılı bir prodüksiyon ortaya konmuştur. Bunu da yapmak gerekir. Hatta bunlarda yetmez. Bunların romanını yazmak gerekir. Özellikle genç arkadaşlara söylüyorum. Hikâyelerini yazmak gerekir. Bunların filmlerini çekmek gerekir. Bütün dünyada sizin seyrettiğiniz "Robin Hoodlar" -şunlar bunlar, falan feşmekân- bu insanlardan daha kahraman, daha fedakâr, toplumu için daha büyük bir rol modellik üstlenmiş isimler değil. Şunu hiç unutmayın! Özellikle genç arkadaşlara söylüyorum: "Değerli arkadaşlar, gelişmiş kültür- gelişmemiş kültür yoktur. İşlenmiş kültür-işlenmemiş kültür vardır. Siz işlerseniz bunlar da sizin için dünyanın en güzel sinema eserleri, dünyanın en güzel romanları, dünyanın en güzel biyografi çalışmaları -tabi bilim adamları için tarih çalışmaları ve sanat tarihi gibi benzer örnekler - çerçevesinde değerlendirilebilir".

Kocaeli Üniversitesi hakikaten burada bir tarihi platform oluşturdu. Film çekimleri içinde yine gayret gösteriyorlar. Bu konuda da İzmit'i, Kocaeli'yi merkez yapmak için bir gayret içinde oldular. O bakımdan ben bu çalışmalar için önce Büyükşehir Belediyesi'ne, Sakarya ve Kocaeli Üniversitelerinin birlikte gerçekleştirmiş olduklarına ayrıca memnun oldum. Keşke Düzce Üniversitesi'ni de katsalardı, katabilirlerdi. Oradaki arkadaşlarımız da bu ortak yapılanma çerçevesi içerisinde eminim yardımcı olacaklardır. Üniversitelere teşekkür ediyorum, sayın Rektörlere teşekkür ediyorum. Ama bunun arkasını burada bırakmamak lazım. Dediğim gibi bunu ufuk çizgisi gibi yani biz şimdi bir noktaya kadar geldik. Önümüze yeni bir ufuk çıktı. Buradan yeni imkânlar çıkacak, yeni sorunlar çıkacak. O yeni imkânları, yeni sorunları da aynı şekilde değerlendirecek yeni çalışmaları devam ettirmek lazım.

Bu çalışmaların en büyük faydası ne arkadaşlar? Bu çalışmalar; yarın televizyonda yayımlandığı zaman, dediğim gibi durgun suya atılmış taş gibi bu sanat eserlerine yansdığı zaman, tiyatrosuna gittiği zaman bu bölgeden yetişmiş bir çocuk, bir öğrenci emin olun bu toprağa daha güvenle basacaktır. Bizim zaten kültürün ve sanatın insanlara sağlayacağı en büyük faydalardan bir tanesi odur. Kendi milletiyle gurur duymak, kendi tarihiyle gurur duymak ve o ülkenin onurlu bir vatandaşı olarak ben, 800 yıldan beri bu coğrafyada yaşamaya devam ediyorum ve 800 yıldan beri benim atalarım burada yaşamaya devam ediyorlardı gibi bir psikolojiyle bu topraklar üzerinde yürüyorsa, bu coğrafya üzerinde yürüyorsa, bizim yaptığımız çalışmalar amacına ulaşmış demektir. Bu tabi aynı zamanda ona gurur vermemiş olacak ve aynı zamanda da büyük bir sorumluluk yüklemiş olacaktır. Ben 800 yıldan beri atalarımın devraldığım bu mirası; şimdi kendimden sonraki nesle aynı başarıyla, aynı fedakârlıkla, aynı gayretle devretmeliyim gibi bir yükümlülüğü de omuzlarında hissettirecektir.

Ben tekrar hem yöneticilere, hem katılan değerli bilim adamlarına, hem bundan istifade eden değerli izleyenlere çok teşekkür ediyorum. İnşallah kısa bir süre içinde Babadağ'daki bu Akça Koca Anıtı'nın açılışını da gerçekleştiririz. Beraberinde inşallah kısa bir süre sonra Karamürsel için benzer bir uygulamaya tanık oluruz. Konur Alp için benzer bir uygulamaya tanık oluruz. Bununla tabi yetmeyecek. Ondan sonra ikinci derece siyasi kuruculardan

sonra başka kurucular gelecek. Mesela Şeyh Muslihiddin gelecek. (Bu coğrafyanın en eski bilim ve tasavvuf adamlarından birisidir) Kocaeli'nin bu manada yetiştirdiği başka isimler de var. Başka kültürden insanlar var. Yani ben eminim önümüzdeki yıllarda Strabon için böyle bir çalışma yapılabilir. Bu bölgenin en eski coğrafi tarihçilerinden birisidir, bölgeyle ilgili en eski bilgileri anlatan. Bizim meşhur bu bölgenin depremlerinden birisini anlatıyor. Orda tanık olmuş. "Ayakta durmakta zorlandım, o kadar büyük bir deprem oldu, şehirde taş üzerinde taş kalmadı" diyor. Bunlar bizim tarihimizi daha ayrıntılı, daha sağlıklı öğrenmemiz için bize ışık tutan, projektör tutan büyük isimler... Bunların her birisinden yararlanacağız. Her birisi hakkında ayrıntılı bilgiler sahibi olacağız. Ben sadece teşekkür borçluyum bu işi gerçekleştiren arkadaşlara. Bunları yaparak arkadaşlar, biz sadece geçmişimizi kurtarmıyoruz; biz yarınlarımızı kurtarıyoruz. Onun için ben eminim ki bu çalışmaları bir vizyon çerçevesi içerisinde gerçekleştirsek; unutmayalım ki yarın elbet bizim, elbet bizimdir.